

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการสื่อสารและปัจจัยศักยภาพองค์การ บริบทที่ศึกษาคือ การบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากรของการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราทั้ง 11 อำเภอ จำนวน 456,859 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้ง 11 อำเภอ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชน 11 อำเภอ อำเภอละ 5 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ 55 คน ประกอบด้วย ตัวแทนประชาชนอำเภอละ 2 คน ตัวแทนผู้ใหญ่บ้านอำเภอละ 1 คน ตัวแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอละ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยการวิเคราะห์แบบขั้นตอน

สรุป

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.04) ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 - 40 ปี (ร้อยละ 42.97) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ระหว่าง 20,001- 30,000 บาท (ร้อยละ 46.88) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 36.46) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งใดๆ ในชุมชน (ร้อยละ 65.89)

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ภาพรวมทุกปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมทุกปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมาก 2 ด้านและ เห็นด้วยปานกลาง 2 ด้าน โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.44) รองลงมาได้แก่ด้านชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 3.34)

2.2 ปัจจัยด้านบุคคล กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านบุคคล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.63) ลำดับที่ 2 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากท่านกล้าพูดและกล้าแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.50) ลำดับที่ 3 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะอาสาสมัครด้วยใจและอยากช่วยสังคมชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.49) ซึ่งทั้งสามลำดับกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากท่านเป็นผู้สนับสนุนออกเงินและอุปกรณ์ช่วยเหลือ (ค่าเฉลี่ย 3.26) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.3 ปัจจัยด้านชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ชุมชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาชิกต่างๆ เพื่อการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.50) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลส่งเสริมกันต่อการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.50) ลำดับที่ 3 ได้แก่ การเดินทางไปมาระหว่างชุมชนสะดวกรวดเร็วเอื้อต่อการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.47) ซึ่งทั้งสามลำดับกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ชุมชนเลือกท่านเป็นตัวแทนเข้าไปร่วมงานการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.24) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.4 ปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านศักยภาพองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีเชิญชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ (ค่าเฉลี่ย 3.56) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมาก ลำดับที่ 2 ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประสานและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 3.45) ลำดับที่ 3 ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.40) ซึ่งทั้งสองลำดับกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานโปร่งใสไม่ทุจริตไม่คอร์รัปชัน (ค่าเฉลี่ย 3.27) ซึ่งมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.5 ปัจจัยด้านการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งข้อมูลข่าวสารประกาศหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านสมาชิกสภาองค์การบริหาร (ค่าเฉลี่ย 3.52) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมาก ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ลำดับที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนเพื่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.37) ซึ่งทั้งสองลำดับกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ย 3.21) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ภาพรวมทุกกิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมทุกกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดทำแผนพัฒนาประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) รองลงมาคือ การจัดทำข้อบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย 3.25) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดซื้อจัดจ้าง (ค่าเฉลี่ย 3.03)

3.2 กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมการทำแผนพัฒนาอยู่ใน

ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ประชาชนร่วมจัดทำแผนชุมชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.39) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนร่วมกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.36) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ประชาชนร่วมรับรู้/รับทราบการจัดทำแผนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.35) ซึ่งทั้งสามลำดับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนร่วมตรวจสอบการทำงานตามแผนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25)

3.3 กิจกรรมการจัดทำข้อบัญญัติ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมการจัดทำข้อบัญญัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ประชาชนร่วมกิจกรรมประชาพิจารณ์ร่างข้อบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.30) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนร่วมกลุ่มกันเสนอข้อบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.27) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ประชาชนร่วมรับรู้/รับทราบการจัดทำข้อบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.27) ซึ่งทั้งสามลำดับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนร่วมปรับปรุงข้อบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21)

3.4 กิจกรรมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ประชาชนร่วมตัดสินใจจัดสรรโครงการลงหมู่บ้านขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.26) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการทำงานงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.25) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ประชาชนร่วมรับรู้/รับทราบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.22) ซึ่งทั้งสามลำดับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนร่วมจัดทำงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17)

3.5 กิจกรรมการประชุมสภา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมการประชุมสภาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.13) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนร่วมรับรู้/รับทราบข้อมูลจากการประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(ค่าเฉลี่ย 3.12) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ประชาชนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.10) ซึ่งทั้งสามลำดับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนร่วมเสนอวาระเข้าที่ประชุมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.01)

3.6 กิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.04) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ประชาชนร่วมเป็นกรรมการตรวจรับการจ้างงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.04) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ประชาชนร่วมรับรู้/รับทราบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.03) ซึ่งทั้งสามลำดับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ประชาชนร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.99)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยศักยภาพองค์การกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำเสนอด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล (X_1) ปัจจัยด้านชุมชน (X_2) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์การ (X_4) และ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล(X_1) ปัจจัยด้านชุมชน (X_2) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์การ(X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Y) เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{X_3Y}=.705^{**}$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านศักยภาพองค์การ (X_4) กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{X_4Y}=.660^{**}$) ส่วนปัจจัยด้านบุคคล (X_1) กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{X_1Y}=.457^{**}$)

5. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงกับปัจจัยที่ศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

5.2 ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ถูกเลือก คือ ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) จึงคำนวณหาค่าน้ำหนักความสำคัญของการพยากรณ์ และสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเท่ากับ .472, .267ตามลำดับ โดยปัจจัยปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสูงสุด และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นลำดับรองลงไป ค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) เท่ากับ .724 โดยที่ตัวแปรพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร้อยละ 52.40 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .554

5.3 สมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบได้ดังนี้

$$y' = .698 + .472X_3 + .267X_4$$

เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$z' = .489X_3 + .272X_4$$

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นของปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร สรุปได้ดังนี้

6.1 ปัจจัยด้านบุคคล ผู้ให้การสัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม คือประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัจจัยด้านบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์การปกครองท้องถิ่น เหตุผลสำคัญลำดับแรก คือเป็นหน้าที่ของประชาชนรองลงมา คืออาสาสมัครด้วยใจเพราะอยากช่วยสังคมชุมชน ส่วนกลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีเหตุผลเพิ่ม คือเพราะมีความรู้ความสามารถจึงอาสาสมัครด้วยใจเข้ามาช่วยเหลือสังคมชุมชน ส่วนเหตุที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดมีความเห็นแตกต่างกันโดยกลุ่มประชาชนระบุว่าการคัดค้านการทำงาน หรือโครงการขององค์การปกครองท้องถิ่นส่วนกลุ่มข้าราชการการเมือง คือการยื่นหนังสือร้องเรียนการทำงานขององค์การปกครองท้องถิ่น นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม คือ ข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลที่ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมก็เพื่อประโยชน์กับตัวเองเป็นลำดับแรกรองลงมาคือ เพื่อประโยชน์กับชุมชนหมู่บ้านของตนเอง ถนนเข้าบ้านตัวเอง ความต้องการด้านสาธารณูปโภค ต้องการเบี้ยยังชีพสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนจะเข้าไปร่วมประชาคมมากกว่ากิจกรรมทางการบริหารอย่างอื่น เนื่องจากไปแจ้งความต้องการหรือยกมือเลือกโครงการ/กิจกรรมให้กับตัวเอง และหมู่บ้านนั่นเอง ส่วนประชาชนระบุว่าการตัดสินใจอยู่ที่ตัวบุคคล เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ประสบการณ์ และศึกษาน้อยไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นคล้อยตามผู้นำกลัวโดนดูถูก ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ เหตุที่เข้าร่วมเพราะต้องการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้น่าอยู่ ต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ต้องการค่าเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับส่วนราชการเมื่อเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับความสำคัญจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยราชการจึงไม่อยากจะเข้าร่วมอีก ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านบุคคล อันได้แก่ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของประชาชน การรู้สำนึกในหน้าที่ การอาสาสมัครใจเพื่อช่วยเหลือสังคมชุมชน การมีความรู้ความสามารถ การให้ความสำคัญกับตัวบุคคลการพิจารณาเรื่องผลประโยชน์หรือผลกระทบกับตนเองและชุมชน

2 ปัจจัยด้านชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม คือ ประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัจจัยชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์การปกครองท้องถิ่น เหตุผลสำคัญลำดับแรก คือชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มข้าราชการการเมืองมีเพิ่มในเรื่องชุมชนเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปร่วมงานกับองค์การปกครองท้องถิ่น รองลงมา คือชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่วนกลุ่มประชาชนเห็นว่าชุมชนมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยสาเหตุที่มีผลน้อยที่สุด คือเป็นประโยชน์กับกลุ่มและสมาชิกและการเดินทางไปมาระหว่างชุมชนสะดวกรวดเร็ว นั้นแสดงว่าทั้ง 3 กลุ่มอาจให้ความสำคัญ

น้อยกับเรื่องของผลประโยชน์กับกลุ่ม หรือสมาชิกและการเดินทางไปมาระหว่างชุมชน ก็ไม่มีผลหรือมีผลน้อยต่อการเดินทางสัญจรไปมาจึงไม่เป็นปัญหาในการเข้าร่วมหรือมีน้อย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แต่มีข้อต่างกันที่สำคัญ คือข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือพฤติกรรมของคนในชุมชนรวมทั้งวัฒนธรรมของชุมชนด้วย ดังนั้นจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ชุมชนมีบทบาทหรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของบุคคล เพราะบุคคลอยู่ในบริบทของชุมชนวัฒนธรรมของชุมชนการปฏิบัติตามชุมชนและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันรวมทั้งชุมชนเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมการรวมตัวกันในชุมชนตั้งกลุ่มต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวผลักดันต่อการตัดสินใจของบุคคลในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ มากน้อยเช่นกัน

3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าการทำงานขององค์การปกครองท้องถิ่นควรเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ トラบใดที่มนุษย์ยังคงมีความต้องการที่อยู่ร่วมกันในสังคมก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการสื่อสารระหว่างบุคคลได้ การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งซึ่งเกิดจากบุคคล 2 ฝ่ายที่จะมีปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน เช่นการพูดคุยโต้ตอบเพื่อติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันเนื่องจากโดยปกติแล้วแต่ละบุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงความคิดของผู้อื่นในขณะเดียวกันก็ต้องยอมที่จะเปิดเผยตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้และทำความเข้าใจด้วย จึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้เป็นการสื่อสารที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดความรู้ความสนใจความต้องการ ฯลฯ ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารผู้ที่ทำการสื่อสารแบบนี้จะต้องยอมเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันต้องพยายามทำความเข้าใจความคิดของผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็ต้องยินยอมให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนเข้าใจในความคิดของตนเองด้วย ดังนั้นกระบวนการการสื่อสารระหว่างบุคคลจึงจัดเป็นการสื่อสารสองทาง

4. ปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าการทำงานขององค์การปกครองท้องถิ่นมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลที่แตกต่างกัน คือกลุ่มประชาชนเห็นว่าองค์การปกครองท้องถิ่นดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบซึ่งเป็นเหตุผลลำดับแรกที่สำคัญในการตัดสินใจร่วมทำงานด้วย ส่วนกลุ่มข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหตุผลลำดับแรกที่บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมงานกับองค์การปกครองท้องถิ่น คือ องค์การปกครองท้องถิ่นได้เชิญชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ รองลงมาทั้ง 3 กลุ่มเห็น

สอดคล้องกัน คือองค์การปกครองท้องถิ่นเอาใจใส่ปัญหาทุกข์สุขของประชาชน ส่วนเหตุปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดนั้นทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน คือกลุ่มประชาชนเห็นว่าองค์การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบองค์กรน้อย ส่วนกลุ่มข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าองค์การปกครองท้องถิ่นจัดบริการให้ประชาชนโดยไม่หวังผลประโยชน์แอบแฝงซึ่งอาจหมายถึงการดำเนินงานขององค์การปกครองท้องถิ่นนั้นยังแฝงด้วยผลประโยชน์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แต่มีข้อต่างที่สำคัญคือกลุ่มประชาชนมี 2 เสียงหนึ่ง คือ เสียงที่ยอมรับการดำเนินงานขององค์การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นเหตุให้ตัดสินใจเข้าไปร่วมทำงานด้วย ส่วนสอง คือ กลุ่มประชาชนที่ไม่พึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การปกครองท้องถิ่นเห็นว่าองค์การปกครองท้องถิ่นบริหารงานไม่โปร่งใส ขาดหลักธรรมาภิบาล มีการเมืองท้องถิ่นแทรกแซง ไม่สนใจแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง การทำงานยังเป็นระบบราชการแบบเดิม ส่วนข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมขององค์กรด้วย เช่น บริหารแบบประชาชนต้องมาก่อนโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักการเหตุผลใช้หลักประชานิยมดำเนินการไปก่อนแก้ไขปัญหภายหลัง ดังนั้นความโปร่งใสขององค์การปกครองท้องถิ่นการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การปกครองท้องถิ่น ความรับผิดชอบกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหอย่างจริงจังการดูแลเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขของประชาชนจึงเป็นสาเหตุสำคัญหรือมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อสรุปของผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ปัจจัยด้านบุคคล

ปัจจัยด้านบุคคลส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของประชาชนการรู้สำนึกในหน้าที่ การอาสาสมัครใจเพื่อช่วยเหลือสังคมชุมชน การมีความรู้ความสามารถกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น มีทักษะประสบการณ์เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนเป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชนพิจารณาถึงผลประโยชน์หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเป็นเหตุผลสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและงานวิจัยที่สนับสนุนเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้านและความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน (สุจินต์ดา ววีระกุล, 2527)

นอกจากนี้คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526) หรือประโยชน์ มากน้อยแค่ไหนความใกล้ชิดกับปัญหาประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อมค่านิยมและ อำนาจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543) จึงมีผลต่อการ ตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ถ้าหากองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นไม่ใส่ใจปัญหาทุกข์สุขของประชาชนหรือไม่ให้ความสำคัญกับประชาชนจัด ความสัมพันธ์ทางอำนาจการปกครองเป็นแบบบนลงล่างหรือแบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง (สุทธนู ศรีไสย์ และคณะ, 2544) การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนก็จะมีข้อจำกัดหรือมีน้อย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถามแต่มีข้อ ต่างกันที่สำคัญคือ ข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อประโยชน์กับตัวเอง เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ เพื่อประโยชน์กับชุมชนหมู่บ้านของตนเอง ถนนเข้าบ้านตัวเอง ความต้องการด้านสาธารณูปโภค ต้องการเบียดบังสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ ว่าประชาชนจะเข้าไปร่วมประชาคมมากกว่ากิจกรรมทางการบริหารอย่างอื่น เนื่องจากไป แฉงความต้องการหรือยกมือเลือกโครงการ/กิจกรรมให้กับตัวเองและหมู่บ้านนั่นเอง ซึ่ง เป็นปัจจัยที่ดึงดูดและผลักดันให้เกิดการกระทำหรือมีส่วนร่วมได้แก่ความคาดหวัง (Expectations) เป้าหมาย (Goals) ข้อผูกพัน (Commitments) เป็นแรงกระตุ้นให้คน กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญที่ผลักดันให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วม ซึ่ง Verba and Nie (1972) เห็นว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัจเจกบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ดังนั้น คุณลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลจึงมีความโน้มเอียงไป ยังบุคคลที่มีสถานภาพสูงซึ่ง Verba and Nie (1972) เรียกแนวคิดนี้ว่า “Socio-economic Status Model” (สถานภาพเศรษฐกิจและสังคม) เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้คนมีส่วนร่วมและ บางคนไม่มีส่วนร่วมคือผู้เข้าร่วมพิจารณาแล้วว่ากระทำนั้นมีแนวโน้มจะนำประโยชน์มาให้ มากกว่าต้นทุนที่ใช้ไป ดังนั้นคนที่มีสถานภาพสูงสะท้อนให้เห็นถึงการลงทุนดังที่บุคคลมี ในทางเศรษฐกิจและสังคม ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลไม่มีทรัพยากรและอำนาจ ยากจน ไม่มีบ้านอยู่หรือตกงานพวกเขาอาจจะเห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่คุ้มค่า ทำให้บุคคลกลุ่มนั้นตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมซึ่งเป็นตัวแบบการมีส่วนร่วมทาง เศรษฐศาสตร์ (Economic Model of Participation) เป็นตามทฤษฎีแนวคิดทาง เศรษฐศาสตร์ (Economic Theory) ส่วนประชาชนระบุว่าการตัดสินใจอยู่ที่ตัวบุคคล เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ประสบการณ์และการศึกษาน้อยไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้า แสดงความคิดเห็นคล้อยตามผู้นำ กลัวโดนดูถูกไม่ทราบบทบาทหน้าที่เหตุที่เข้าร่วมเพราะ ต้องการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้น่าอยู่ต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ต้องการค่า

พื้นฐานที่จำเป็น ต้องการค่าเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับส่วนราชการเมื่อเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับความสำคัญจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยราชการจึงไม่ยอมเข้าร่วมอีก ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านบุคคล อันได้แก่การรู้จักบทบาทหน้าที่ของประชาชน การรู้สำนึกในหน้าที่ การอาสาสมัครใจเพื่อช่วยเหลือสังคมชุมชน การมีความรู้ความสามารถ การให้ความสำคัญกับตัวบุคคล การพิจารณาเรื่องผลประโยชน์หรือผลกระทบกับตนเองและชุมชนจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Milbrath และ Goel (อ้างถึงใน ศิริินภา สถาพรวงษา, 2541: 33-38) ซึ่งเห็นได้ว่าปัจจัยด้านบุคคล (Personal Factors) ได้แก่ ทักษะคติ ความเชื่อ ลักษณะทางบุคลิกภาพการสืบลักษณะนิสัยจากบิดามารดา และความต้องการเชิงจิตวิทยาซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรมของบุคคล ความห่วงใยเรื่องการเมือง การมีความรู้สึกในความสามารถของตน การมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูงโดยเฉพาะทางการศึกษา การมีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง การมีบุคลิกภาพที่ชอบแสดงออกทางสังคมจะมีแนวโน้มให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่ขาดพฤติกรรมเหล่านี้

1.2 ปัจจัยด้านชุมชน

ปัจจัยด้านชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมชุมชนเลือกเป็นตัวแทนชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกันชุมชนมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทหรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของบุคคล เพราะบุคคลอยู่ในบริบทของชุมชนวัฒนธรรมของชุมชน การปฏิบัติตามชุมชนและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้งชุมชนเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมการรวมตัวกันในชุมชนตั้งกลุ่มต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวผลักดันต่อการที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ มากน้อยเช่นกัน นอกจากนี้มีงานวิจัยสนับสนุนเหตุผลดังกล่าว ได้แก่เป็นปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกและวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดความคิดความเชื่อค่านิยมของบุคคล (Person อ้างถึงในสุวรรณ มานะโรจนานนท์, 2542: 15) และสอดคล้องกับธวัช เบญจาทิกุล (2529) ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรมและจิตวิทยาทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา นอกจากนี้ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการรวมกลุ่มโดยการ Socialization เกิดจากสังคมชุมชนและปัจจัยด้านการเมืองชุมชนส่งผลให้ผู้นำชุมชนมีคุณลักษณะผู้นำ (Charismatic Leader) รวมทั้งความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวของผู้นำทำให้ชาวบ้านเลื่อมใสเกิดการรวมกลุ่มได้ง่าย (สุดาวดี ดิษฐกิจ, 2543) สอดคล้องกับดำรงค์ วัฒนาและคณะ (2547) วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2522) จากศึกษาภาวะผู้นำกับ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แม้ว่าผู้มีสถานภาพสูงในชุมชนหมู่บ้านเป็นผู้อาวุโส พระ ครู และผู้ใหญ่บ้าน และบุคคลเหล่านี้ได้แสดงบทบาทตามตำแหน่งที่ถูกกำหนดไว้แต่ความมีสถานภาพสูงเป็นเพียงคุณสมบัติหนึ่งขององค์ประกอบของภาวะผู้นำที่แท้จริงในกระบวนการตัดสินใจของหมู่บ้าน ธรรมชาติของผู้นำจะได้รับผลกระทบจากการสอดแทรกของผลงานต่างๆ ของรัฐบาลที่เข้ามายังหมู่บ้านสถาบันต่างๆ ในระดับหมู่บ้าน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาตำบล สภาตำบลและกลุ่มเกษตรกรได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการบริหารงานการพัฒนาชุมชน และการปรับปรุงเทคนิคด้านการเกษตร ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ของข้าราชการและชาวบ้านก็มีมากขึ้น โดยเฉพาะชาวบ้านซึ่งเป็นกรรมการของสถาบันที่จัดตั้งขึ้นใหม่ดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดความมีชื่อเสียงและแนวคิดการตัดสินใจ (Reputational and Decisional Methods) วิธีการทั้งสองนี้ช่วยนำไปสู่ข้อสรุปได้ว่า ผู้มีอิทธิพล และได้รับการแต่งตั้งโดยชาวบ้านเป็นผู้แสดงบทบาทอย่างเข้มข้นในการตัดสินใจของหมู่บ้าน ผู้มีภาวะผู้นำเหล่านี้เป็นผู้ที่แต่งงานแล้วเป็นวัยกลางคนและวัยสูงอายุซึ่งมีอิทธิพลจากการสะสมบทบาทในการทำงานกับการเป็นกรรมการในหลายสถาบันที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน อิทธิพลของบุคคลเหล่านี้มีพื้นฐานอย่างน้อยสองในสี่องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีตำแหน่งในองค์กรหมู่บ้าน ความมั่นคง การมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านในระดับมาก กลุ่มผู้นำเหล่านี้จึงแสดงบทบาทในฐานะ “คนกลาง” หรือ “นายหน้า” ระหว่างชาวบ้านทั่วไปกับเวทีนอกหมู่บ้านไปจนถึงโครงสร้างทางสถาบันระดับชาติ กลุ่มผู้นำเหล่านี้มีฐานะเป็นช่องทางสำคัญที่การเปลี่ยนแปลงจากภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน ด้วยเหตุนี้ผู้นำหมู่บ้านจึงเป็นช่องทางที่แสดงออกแทนชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังโครงสร้างของประเทศในภาพกว้างที่มีความทันสมัยขึ้น

1.3 ปัจจัยศักยภาพองค์การ

ปัจจัยศักยภาพองค์การส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ มีการเชิญชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม มีการจัดทำประชาสัมพันธ์ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์มีข้อต่างกันที่สำคัญคือ กลุ่มประชาชนมี 2 เสียงซึ่งเสียงที่ยอมรับการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเหตุให้ตัดสินใจเข้าไปร่วมสนับสนุนการทำงานด้วย ส่วนกลุ่มประชาชนที่ไม่พึงพอใจต่อการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานไม่โปร่งใส ขาดหลักธรรมาภิบาล มีการเมืองท้องถิ่นแทรกแซง ไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังการทำงานยังเป็นระบบ

ราชการแบบเดิม ส่วนข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมขององค์กรด้วย เช่น บริหารแบบประชาชนต้องมาก่อนโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักการเหตุผลใช้หลักประชานิยมดำเนินการไปก่อนแก้ไขปัญหาลงมาภายหลัง ดังนั้น ความโปร่งใสขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ความรับผิดชอบกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังการดูแลเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขของประชาชน จึงเป็นสาเหตุสำคัญหรือมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการสนับสนุนการทำงานของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธนู ศรีไสย์และคณะ (2544) และ นวลน้อย ตรีรัตน์และคณะ (2546) ความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความน่าเชื่อถือต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีบทบาท หรือร่วมกิจกรรมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยพัฒนาชุมชนตนเองมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบและตระหนักถึงการมีส่วนนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (ดำรง วัฒนา และคณะ, 2547)

1.4 ปัจจัยด้านการสื่อสาร

ปัจจัยด้านการสื่อสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งข้อมูลข่าวสารประกาศหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านสมาชิกสภาองค์การบริหารประชาชน ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนเพื่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จากข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเสนาะ ดิยาวาร์ (2538: 25-26) ที่ได้กล่าวถึงการสื่อสารเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงาน เป็นทั้งปัจจัยและทรัพยากรที่จะใช้ในการบริหารองค์การ ถ้าหากไม่มีการสื่อสารก็ไม่สามารถที่จะบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารจึงเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อองค์การในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์การดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงานในแง่ของการบริหารองค์การการสื่อสารทำให้เกิดความหมายทำให้คนคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้ และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์การการสื่อสารนำไปใช้ในกิจกรรมขององค์การหลายอย่าง เช่น การตัดสินใจ การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความเจริญและ

พัฒนาองค์การ การควบคุมและประสานงาน ลักษณะของการสื่อสารในองค์การอาจพิจารณาในฐานะที่เป็นระบบรวมคือ การใช้การสื่อสารติดตามรายงานและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์การรวมทั้งการติดต่อกับองค์กรอื่นๆ ในฐานะที่เป็นระบบย่อย การสื่อสารเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มการฝึกอบรมการสร้างบรรยากาศการทำงาน การควบคุมสั่งงานและการสร้างความพอใจในฐานะที่เป็นระบบเฉพาะบุคคลอาจพิจารณาการสื่อสารในแง่ของพฤติกรรมทางการสื่อสารในเรื่องต่างๆ เช่น การร่วมประชุม การเขียนคู่มือ การร่างจดหมาย การทำสัญญา การพูดคุยในกลุ่มคนที่ทำงานด้วยกัน และการโต้แย้งเป็นต้นนอกจากนั้น พัทณี เจริญยาและคณะ (2541: 7) กล่าวว่าองค์การเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ กันตามลักษณะของงานแต่ก็มีลักษณะร่วมกันคือมีโครงสร้างมีวัตถุประสงค์มีการแบ่งงานกันทำมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและจำเป็นต้องรู้ข้อมูลการสื่อสารในองค์การจึงต้องกระทำเพื่อหาข้อมูลที่จะสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้โดยต้องเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารและใช้เป็นแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์การและกับบุคคลและสถาบันอื่นที่อยู่นอกองค์การด้วย ดังนั้นการสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญที่ทำให้หน้าที่ต่างๆ ในองค์การดำเนินการต่อเนื่องกันและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน้าที่ต่างๆ ภายในองค์การ

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินงานกิจกรรมทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นที่น่าสังเกตว่ากับกิจกรรมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมทางการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำข้อบัญญัติ การจัดทำงบประมาณ การประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดซื้อจัดจ้างโดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับการรับรู้รับทราบมากที่สุด ในขณะที่การร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างจำกัดในการรับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรับฟังมากกว่าซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมระดับต้นเท่านั้น ที่เรียกว่าการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบเทียม (Pseudo Participation) ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลน้อย ตรีรัตน์และคณะ (2546) สุทธนู ศรีไสย (2544) ทั้งที่รัฐธรรมนูญได้มีข้อกำหนดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมากยิ่งขึ้นก็ตามปัจจัย

สาเหตุที่สำคัญรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้บริหารงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังยึดบทบาทการกำกับดูแลการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและมีอิทธิพลต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับสูง ซึ่งเป็นการบริหารความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในแนวดิ่งจากบนลงล่าง (vertical Integration) อาจเกิดพฤติกรรมที่ไม่โปร่งใสในการทำงานไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปร่วมตรวจสอบการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อสร้างความโปร่งใสในการทำงานเพื่อประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นจึงควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดงานโดยให้ร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาร่วมวางแผน (Planning) ร่วมดำเนินการ (Implementation) ร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) รวมทั้งประเมินผล (Evaluation) สอดคล้องกับ ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527) อคิน รพีพัฒน์ (2525) Cohen and Uphoff (1977)

2.1 กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

จากการวิจัย พบว่า กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับและพระราชบัญญัติกำหนดไว้ว่าให้มีตัวแทนประชาชนหรือผู้แทนชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาประชาคมหมู่บ้านประชาคมตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบการทำงาน ซึ่งจากการสัมภาษณ์มีผู้ระบุว่าในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนานี้ที่ทำได้มากที่สุดคือการร่วมประชาคมหมู่บ้านแต่กระบวนการขั้นตอนอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำได้น้อยเพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังติดประกาศเฉพาะบางเรื่องหรือไม่ได้แจ้งประกาศข่าวประชาสัมพันธ์ติดประกาศข้อมูลให้ทราบเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพะยอม วงศ์สารศรี (2542: 70) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดทำแผน คือ การมีแผนเป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกลมองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหาความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ ดังนั้น องค์การจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจสังคมและการเมือง เป็นต้น การมีแผนทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร์จึงทำให้มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบ (system approach) เข้ามาใช้ในองค์การยุคปัจจุบัน ทำให้การดำเนินการขององค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์การ ทั้งนี้เพื่อ

เป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโตและการจัดทำแผนเป็นการลดความสูญเสียของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน เพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์การที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน นอกจากนั้นแผนยังทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน เนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการและงานวิจัยต่างๆ (a rational approach) มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์การที่ดำเนินอยู่ จึงกล่าวได้ว่าไม่มีองค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของการบริหารงานที่ดี

2.2 กิจกรรมการจัดทำข้อบัญญัติ

จากการวิจัย พบว่า กิจกรรมการจัดทำข้อบัญญัติประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) ทั้งนี้เป็นเพราะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีพระราชบัญญัติมีการกำหนดเกณฑ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมค่อนข้างสูงมาก เช่น การมีส่วนร่วมเสนอชื่อเพื่อจัดทำข้อบัญญัติ การมีส่วนร่วมเสนอชื่อเพื่อคัดค้านข้อบัญญัติหรือการปรับปรุงข้อบัญญัติ ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ได้น้อย และจะร่วมได้ส่วนใหญ่อีกเป็นเรื่องการรับรู้รับทราบจากกระบวนการขั้นตอนการเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าจะมีการให้สิทธิแก่ประชาชนแต่ที่ผ่านมามีการเข้าชื่อโดยประชาชนเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นมีน้อยมากและมีความเป็นไปได้น้อย สอดคล้องกับที่ อรทัย ก๊กผล (2550) ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะกระบวนการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นจะต้องแนบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นมาด้วยนั้น ประชาชนผู้เสนอจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและมีทักษะเกี่ยวกับการกร่างออกแบบข้อกฎหมายซึ่งอาจจะอยู่นอกเหนือขีดความสามารถที่ประชาชนท้องถิ่นทั่วไปจะกระทำได้อีกทั้งขั้นตอนและกระบวนการยังมีความซับซ้อนใช้ระยะเวลานานและยังขึ้นตรงต่อการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากราชการส่วนภูมิภาคและส่วนกลางที่เป็นผู้บังคับใช้หรือกำกับดูแลเรื่องนั้นๆ ตามกฎหมายเดิมที่มีอยู่แล้วด้วยสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะกระทรวงมหาดไทยได้วางระเบียบไว้ว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้นั้นต้องเสนอให้ส่วนกลางอนุมัติโดยผ่านไปเป็นลำดับขั้นตั้งแต่อำเภอจนถึงกระทรวงมหาดไทยจึงใช้เวลานาน สภาพการณ์เช่นนี้เองจึงถือได้ว่าอำนาจการปกครองยังคงรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลางเช่นเดิม อำนาจในการเข้าชื่อของประชาชนท้องถิ่นเพื่อเสนอข้อบัญญัติเป็นเพียงแค่การให้อำนาจนิติบัญญัติที่ยากหรือไม่มีทางบรรลุจุดประสงค์ได้

นอกจากนี้ จากการศึกษาของศิริลดา ประสพทรัพย์ (2545) พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชนนั้น ได้แก่ การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อที่ไม่สอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ การไม่กำหนดให้มีหน่วยงานรัฐในการช่วยเหลือจัดทำร่างข้อบัญญัติที่เสนอโดยประชาชนและเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อในคำร้องซึ่งเป็นภาระสำหรับประชาชนในการจัดทำร่างรวบรวมลายมือชื่อของประชาชนและระยะเวลาในการตรวจสอบคำร้องของประธานสภาท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้ขั้นตอนทั้งสองใช้เวลานานเกินควร และในขั้นตอนการพิจารณาร่างข้อบัญญัติก็ไม่ได้กำหนดให้ประชาชนหรือตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆ ของที่ประชุมสภาท้องถิ่น อีกทั้งยังมิได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์ในการแก้ไขหรือยกเลิกข้อบัญญัติที่เสนอโดยประชาชนซึ่งอาจทำให้ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนถูกยกเลิกหรือแก้ไขได้ง่าย โดยสรุปเงื่อนไขหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชน ได้แก่ การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ไม่สอดคล้องกับขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง การร่างข้อบัญญัติทั้งฉบับประกอบคำร้องมาเสนอต่อประธานสภาซึ่งประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ความสามารถในการร่างข้อบัญญัติได้และขั้นตอนการพิจารณาของสภาท้องถิ่นมิได้กำหนดให้ตัวแทนประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอธิบายหรือชี้แจงข้อเท็จจริงในการพิจารณาของสภาท้องถิ่น

2.3 กิจกรรมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

จากการศึกษา พบว่ากิจกรรมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบให้ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณดังนั้นในกระบวนการนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่ดำเนินการซึ่งเป็นการนำเอาแผนพัฒนามาจัดทำงบประมาณเพื่อนำเสนอสภาพิจารณาโดยส่วนใหญ่แล้วแผนไม่สามารถนำมาจัดทำงบประมาณได้ทั้งหมดส่วนหนึ่งเป็นเพราะนโยบายของผู้บริหารเองหรือการตอบปัญหาหรือการคิดแทนประชาชน ซึ่งการซึ่งสอดคล้องกับ พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2537: 278-279) ที่กล่าวถึงการจัดทำงบประมาณรายจ่ายว่ามีขั้นตอน คือ 1) การจัดทำงบประมาณในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานคลังรวบรวมงานการเงินและสถิติต่างๆ ของทุกหน่วยงานเพื่อใช้ประกอบในการคำนวณขอตั้งงบประมาณเสนอต่อเจ้าหน้าที่งบประมาณ โดยให้เจ้าหน้าที่งบประมาณวิเคราะห์ตรวจสอบ จากนั้นเจ้าหน้าที่งบประมาณจัดทำร่างแล้วเสนอต่อผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารเสนอต่อสภาต่อไป 2) การอนุมัติงบประมาณเป็นขั้นตอนที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือฝ่ายบริหารได้จัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายเสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นได้พิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายต่อไป โดยทั่วไปการพิจารณาของสภาท้องถิ่นแบ่ง

ออกเป็น 3 วาระ วาระที่ 1 เป็นวาระที่ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภา ขั้นตอนนี้สภาจะพิจารณาว่าจะรับหลักการแห่งร่างงบประมาณรายจ่ายที่เสนอหรือไม่ ถ้าไม่รับร่างงบประมาณดังกล่าวก็ตกไป ถ้าสภารับหลักการก็แต่งตั้งคณะกรรมการแปรญัตติต่อไป

วาระที่ 2 เป็นการพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราหรือตามหัวข้อหรือผลจากการพิจารณาการแปรญัตติของคณะกรรมการวิสามัญก่อนที่จะนำไปสู่การพิจารณาในวาระที่ 3 ต่อไป

วาระที่ 3 เป็นขั้นตอนที่สภาท้องถิ่นได้อนุมัติหรือเห็นชอบร่างงบประมาณรายจ่าย แล้วเพื่อจะได้ประกาศใช้ต่อไป 3) การบริหารงบประมาณเมื่องบประมาณรายจ่ายประกาศใช้แล้วฝ่ายบริหารจะต้องบริหารงานให้เป็นไปตามงบประมาณรายจ่าย ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การจัดหารายได้การเก็บรักษาเงินการฝากเงินการถอนเงินการซื้อการจ้างการจัดหาพัสดุการเบิกจ่ายเงินการจัดทำบัญชี เป็นต้น 4) การควบคุมการตรวจสอบและการติดตามผลงบประมาณเป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการตั้งแต่การจัดทำงบประมาณการบริหารงบประมาณและภายหลังที่ได้บริหารงบประมาณไปแล้วรวมถึงการปรับปรุงกระบวนการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถแยกออกเป็น การควบคุมการตรวจสอบและการติดตามผลในขั้นการจัดทำงบประมาณจะต้องควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นอันดับแรกการควบคุมการตรวจสอบและการติดตามผลในขั้นการบริหารงบประมาณจะต้องควบคุมการจัดเก็บรายได้ตลอดจนการจัดซื้อจัดหาพัสดุก่อนหน้าการเบิกจ่ายเงินและการบันทึกระบบบัญชีเป็นต้นการควบคุมการตรวจสอบและการติดตามผลภายหลังที่ได้บริหารงบประมาณไปแล้วเป็นการผสมผสานระหว่างการควบคุมตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยต้องคำนึงถึงความถูกต้องและความเหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมต่อไปซึ่งอาจแบ่งออกเป็น การควบคุมภายในองค์การได้แก่หน่วยงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยฝ่ายบริหารฝ่ายสภาท้องถิ่นและการควบคุมภายนอกได้แก่กระทรวงมหาดไทยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

2.4 กิจกรรมการประชุมสภา

จากการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องกิจกรรมการประชุมสภา อยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 3.09) เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการเสนอเรื่องเข้าที่ประชุม การเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม และการเข้าร่วมรับฟังการประชุมมีการกำหนดหรือระบุไว้ในพระราชบัญญัติ แต่ในโดยการปฏิบัติแล้วไม่ค่อยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับสุทธนู ศรีไสย์และคณะ (2544) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะของการรับฟังมากกว่า ซึ่งอาจสะท้อนถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าใน

ทางการปกครองแต่ดั้งเดิมในสังคมไทยที่ความสัมพันธ์ทางอำนาจการปกครองเป็นความสัมพันธ์แบบบนลงล่างแบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง นอกจากนั้น ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2546) ได้นำเสนอถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การขาดคุณค่าและจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน
- 2) ปัจจัยในชุมชนไม่เอื้อต่อการรวมตัวและการมีส่วนร่วม เช่น ความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ ความอ่อนแอทางสังคมความสามารถในการจัดการกลุ่มในชุมชนให้เข้มแข็งมีไม่เพียงพอระบบความรู้ภูมิปัญญาในชุมชนได้รับการสืบสานและประยุกต์ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ล่าช้าและภาวะของการขาดแคลนผู้นำที่มีความสามารถของชุมชน
- 3) การขาดระบบการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบมักเป็นลักษณะฟ้องหรือร้องเรียนเรื่องที่มีผลกระทบต่อนตนเองที่ค่อนข้างเป็นรายประเด็นความเคลื่อนไหวเพื่อตรวจสอบการทำงานของภาครัฐมีลักษณะการคิดและทำแบบแยกส่วนไม่เชื่อมโยงกัน
- 4) การออกกฎหมายระเบียบเพื่อกำหนดช่องทางและกลไกที่ประชาชนจะเข้าไปตรวจสอบยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร ผู้วิจัยมีข้อสรุปคือการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยชุมชนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสำนึกในการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ดีที่สุด แต่วัฒนธรรมอำนาจนิยมและการรวมศูนย์ทางการพัฒนามานานรวมทั้งอำนาจทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่บั่นทอนความรู้ความตระหนักในการมีพื้นฐานทางการเมืองร่วมกันของชุมชน

2.5 กิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

จากการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) ทั้งนี้สาเหตุที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกฎหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้มีผู้แทนประชาชนเข้าไปร่วมคณะละ 2 คนในการร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับงานจ้าง และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตัดสินใจในการเลือกบริษัททำโครงการด้วย จากการสัมภาษณ์ระบุว่าโดยกระบวนการวิธีการที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ คือให้ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกคนเข้ามาเป็นกรรมการการเลือกจึงกลายเป็นกลุ่มเดียวกันหรือพวกพ้องกันซึ่งจริงๆ แล้วในการดำเนินการเลือกกรรมการมาตรวจรับงานจ้างต้องมาจากประชาชนโดยทำการเลือกที่ละโครงการไม่ใช่ทำสำปีเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกฎหมายไม่ได้เขียนวิธีการเอาไว้ ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเลือกวิธีการที่สะดวกหรือเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มโดยกฎหมายในการตรวจรับงานจ้างนั้น ผู้รับเหมาจะต้องบอกนายช่าง

และนายช่างต้องบอกประชาชนก่อนซึ่งในการตรวจรับการจ้างนั้นระเบียบกำหนดไว้ว่าประชาชนจะได้รับไม่เกิน 500 บาท/ครั้ง/วัน จากการสัมภาษณ์ระบุว่าส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับเหมาและนายช่างไม่ค่อยได้แจ้งประชาชนหรือผู้เป็นกรรมการตรวจรับหรือแจ้งหลังดำเนินการเสร็จแล้ว และอาจทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามที่กำหนดในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การทำถนนบางเส้นมีการลงหินไม่เต็มจำนวนแล้วแจ้งชาวบ้านที่เป็นกรรมการตรวจรับเมื่อมีการลงหินไปแล้วและการจ่ายค่าตอบแทนไม่เป็นไปตามที่กำหนด แต่ในระยะหลังเมื่อชาวบ้านเริ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่แล้วก็ไม่ค่อยกล้าทำแต่ใช้รูปแบบการดำเนินการใหม่ เช่น การแต่งตั้งกลุ่มพวักพ้องหรือสร้างพรรคพวกทำให้ประชาชนบางคนก็ต้องไหลตามน้ำหรือกินตามน้ำไปด้วยซึ่งเป็นการทุจริตโดยไม่ได้เจตนา บางกรณีหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งผู้บริหารมีการทุจริตโดยเกิดจากเจ้าหน้าที่หาช่องทางและจัดการให้ทำให้ผู้บริหารดำเนินการไปแบบเลยตามเลย การดำเนินการเพื่อสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานดังกล่าวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยการให้ความรู้ความเข้าใจและเปิดเผยข้อมูลอย่างจริงจังประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างไร ตลอดจนภาระหน้าที่ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากน้อยแค่ไหนเพื่อให้ประชาชนทราบบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนส่วนประชาชนเองก็ต้องไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างหรือซื้อตัวแทนถ้าชุมชนใช้ระบบการซื้อตัวแทนสังคมก็จะอยู่ไม่ได้ทำให้สังคมมีความแตกแยกขาดความสามัคคีมีความขัดแย้งเห็นแก่พรรคพวกหรือผลประโยชน์ ส่วนผู้บริหารหรือข้าราชการการเมือง หรือข้าราชการประจำไม่เห็นแก่อำนาจเงินดำเนินงานด้วยบริสุทธิ์ใจไม่ทำตัวเป็นแค่สวาทราชในการคัดเลือกคนเข้าไป ควรดูที่ผลงานไม่ใช่ผลของเงินดูว่าผู้เข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนเขาทำประโยชน์ให้มากน้อยเพียงใดผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ในเมื่อประชาชนเลือกเป็น “พระเอกในหมู่บ้าน” ต้องทำหน้าที่ด้วยจิตสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบสิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงจะสร้างให้สังคมเข้มแข็งน่าอยู่และอยู่เย็นเป็นสุข

ปัญหาสาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสาเหตุสำคัญในลำดับแรก คือ ไม่มีเวลา ขาดโอกาส ประกอบอาชีพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเล่นพรรคเล่นพวก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใสทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนข้าราชการการเมืองเห็นว่ามีฐานะไม่ดียากจน ส่วนข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีรู้น้อยขาดทักษะและประสบการณ์จะเห็นได้ว่าสาเหตุสำคัญลำดับแรกๆ ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ให้ความสำคัญในปัจจัยค่าใช้จ่าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์มี

ผู้บอกว่ายินดีเสียสละค่าใช้จ่ายแม้ว่าฐานะไม่ดียากจนก็พอเสียสละเวลาหรือเงินทางและให้ความช่วยเหลือได้หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทำงานตามกฎระเบียบและโปร่งใสซึ่งแตกต่างจากข้าราชการการเมืองที่ให้ความสำคัญในเรื่องค่าใช้จ่ายหรือเรื่องการเงินในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมเพราะการไปทำหน้าที่ของคณะชุดผู้บริหารหรือสมาชิกต้องเสียสละเงินทอง เริ่มตั้งแต่การสมัครเข้ามามีการเข้าไปทำงานการลงพื้นที่เป็นต้นจะต้องใช้รายได้ส่วนตัวช่วยเหลือกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ ของชุมชนหมู่บ้านจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่คนมีความรู้มีทรัพยากรปัญญาแต่ขาดทุนทรัพย์จึงไม่ได้มีโอกาสเข้าไปช่วยเหลือสังคมเพราะข้อจำกัดที่สำคัญ คือ เงิน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุนการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่คนไม่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นข้อจำกัดอยู่ที่ปัจจัยด้านบุคคล เช่น การศึกษาความรู้ทักษะประสบการณ์ ความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญไม่ใช่หน้าที่-เป็นหน้าที่ของรัฐปัญหาเรื่องความไม่พร้อมของประชาชนในเรื่องของการไม่มีเวลา เรื่องของการเงินเศรษฐกิจ การขาดโอกาส การประกอบอาชีพ ขาดจิตสาธารณะ ส่วนปัจจัยด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปัญหาสำคัญ คือ ระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใสทุจริตคอร์รัปชันขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเล่นพรรคเล่นพวก ความห่างเหินของเจ้าหน้าที่รัฐสอดคล้องกับสถาบันดำรงราชานุภาพ (2546: 42) คือประชาชนขาดความตระหนักในสิทธิบทบาทหน้าที่และจิตสำนึกกระบวนราชการไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ส่วนจินตนา สุทธิจารี (2544) มองว่าปัญหาเกิดจากการเพิกเฉยพฤติกรรมของบุคลากรรัฐในขณะที่คณะนิติ ศิริบัวเอียวและคณะ (2545) เห็นว่าเป็นปัญหาของการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการงานและหรือกลยุทธ์ของการมีส่วนร่วมปัญหาการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ นอกจากนี้ ชชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2546) ยังได้เสนอปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดการมีส่วนร่วม คือ การขาดคุณค่า และจิตสาธารณะของประชาชน ปัจจัยด้านชุมชนไม่เอื้อต่อการรวมตัว และการมีส่วนร่วม การขาดระบบการจัดการ การมีส่วนร่วมการออกกฎหมายระเบียบเพื่อกำหนดช่องทางและกลไกที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญจึงถือได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัญหาอุปสรรคของตัวบุคคลองค์กรภาครัฐปัญหาอุปสรรคของภาครัฐกับประชาชนและองค์กรท้องถิ่นกับประชาชนที่ยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการสาธารณะ

จรัส สุวรรณมาลา (2547: 25) ได้กล่าวถึง “ข้อสังเกตโดยทั่วไปของ อปท. ในการพัฒนาท้องถิ่น” ทั้งนี้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มการใช้กระบวนการตัดสินใจเริ่มสิ่งใหม่โดยกลุ่มหรือองค์กรชุมชนและมักจะเลือกทำในสิ่งที่แก้ปัญหาเฉพาะ

หน้าได้โดยตรงทำเรื่องใกล้ตัวไม่ได้คำนึงถึงอนาคต เนื่องจากนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการศึกษาน้อยกว่านายกเทศมนตรีไม่คิดว่าตนเองเก่งไม่ได้อยู่เหนือกับคนอื่นยังเป็นชาวบ้านธรรมดาซึ่งเป็นข้อดีตามทฤษฎีการเรียนรู้มีการจัดเวทีรับฟังความเห็นจากชุมชนส่วนใหญ่จึงไม่ถูกสั่งการไม่ได้ทำตามความเห็นของผู้นำก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้แบบชาวบ้านเห็นทางออกที่หลากหลายและมีการลองผิดลองถูกจึงถือว่าเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการให้ความสำคัญกับตัวบุคคล ซึ่งทุกคนมีศักดิ์และศรีเท่าเทียมกันอันเป็นไปตามการปกครองแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือปัจจัยทางด้านตัวบุคคลซึ่งมีหลายคนที่มีมองว่าฐานะไม่ใช่แต่บางคนมองว่าต้องเข้าไปมีส่วนร่วมการร่วมจัดทำแผนหรือเสนอโครงการเป็นการที่เราไปเลือกโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านซึ่งโครงการต่างๆ เหล่านั้นถือว่าเป็นภาษีที่เขาได้เสียไป ดังนั้นบางคนจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง ส่วนปัจจัยด้านชุมชนในชุมชนหรือกลุ่มต่างๆ มีส่วนในการเกื้อหนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมหัวหน้าหรือแกนนำกลุ่มจะมีบทบาทในการต่อรองได้มากถ้าพึงสมาชิกกลุ่มไม่ค่อยมีบทบาท จริงๆ แล้วเป็นการตั้งกลุ่มผลประโยชน์แบบหลวมๆ หรือเป็นกลุ่มฐานเสียงอำนาจของเจ้าของเงินกู้หรือนายทุน ส่วนปัจจัยด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนการดำเนินงานนั้นกิจกรรมต่างๆ ก็ถือว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการปฏิบัติอยู่แล้วและเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องทำแต่ในการที่จะทำมากหรือน้อยอยู่ที่ความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ที่ผู้บริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ แต่โดยกระบวนการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วในกิจกรรมต่างๆ มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง การตัดสินใจไม่เข้าร่วมปัญหาอยู่ที่ประชาชน คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพความไม่พร้อมและความไม่พอของบุคคล นั้นหมายความว่าด้านความไม่พร้อมเนื่องจากผู้บริหารหรือสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาทำงานโดยส่วนใหญ่แล้วต้องใช้เงินเพื่อทุ่มในการหาเสียงและเลือกตั้ง เมื่อก้าวเข้ามาแล้วก็อาจจะต้องมากอบโกยและเอื้อประโยชน์พวกพ้องที่ส่งเสริมและเจ้าหนี้เงินทุนทำให้ต้องทุจริตคอร์รัปชันและจัดสรรโครงการเอื้อประโยชน์และพวกพ้อง มีการฮั้วกันหรือต่อรองผลประโยชน์กันหรือเอื้อผลประโยชน์ให้กัน ส่วนด้านความไม่พอคือเมื่อได้ถูกเลือกเข้ามาทำหน้าที่บริหารแล้วก็ไม่รู้จักพอบางคนมีอุดมการณ์มีเจตนารมณ์ที่ดีในการเข้ามาพัฒนาหมู่บ้านแต่เมื่อเข้ามาแล้วเห็นประโยชน์อยู่ตรงหน้าก็ไหลตามน้ำถูกกลืนไปในที่สุด ดังนั้นจึงเห็นว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นซึ่งกลุ่มอิทธิพลนี้อาจสร้างเครือข่ายได้ตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับนโยบายจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมมีหลายองค์ประกอบ

ด้วยกันไม่ว่าจะเป็นตัวชาวบ้านเอง ตัวชุมชนและตัวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านตัวชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดจิตวิญญาณ ขาดจิตสำนึกหรือสามัญสำนึกในการทำหน้าที่เป็นพลเมือง เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจก็มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะหากไม่มีรายได้หรือค่าใช้จ่ายมากเกินไป มีฐานะยากจนจะไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องดูแลตัวเองเป็นสำคัญก่อน หากตัวผู้ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างหรือซื้อตัวแทนก็จะทำให้ประชาชนเกิดประโยชน์ต่อองค์กรรวม เป็นต้น ในกรณีหากชุมชนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถไปทำงานกลุ่มมีการกระจายความคิดมีกำแพงกันชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นไม่เกิดการพัฒนาจากนี้ยังมีความเห็นว่า

1. ระบบการเมืองไทยเล่นพรรคพวกเอื้อประโยชน์กับกลุ่มพวกพ้องการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เหมือนการย่องการเมืองระดับประเทศทำให้ประชาชนชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเข้าไปยุ่งวุ่นวาย

2. กระบวนการในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเรื่องดี แต่คนที่เข้าไปเป็นผู้ดำเนินกระบวนการขาดจิตสำนึกในหน้าที่ขาดจิตสาธารณะ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบหรือดำเนินการในระยะเวลากระชั้นชิดประชาชนจึงไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้

4. ประชาชนที่มีอุดมการณ์และมีจิตสำนึกที่จะช่วยพัฒนาหมู่บ้านเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วกลับไปเจอต่อสู่เสียงข้างมากไม่ได้เป็นอนุบาลอ่อนหัดทำให้ท้อถอยไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วม

5. คนในชุมชนบางแห่งกับวงข้าราชการเป็นคนละขั้วทำให้ไม่สามารถประสานงานและทำงานร่วมกันได้

6. ชุมชนไม่เปิดโอกาสให้คนมีความรู้ความสามารถเข้าไปทำงานกลุ่มไม่กระจายความคิดไม่เปิดรับความเห็นไม่แตกต่างจากกลุ่มมีกำแพงกัน

7. สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางคนไม่ได้ทำหน้าที่ของตนเองในการเป็นกระบอกเสียงแทนชาวบ้านแต่ไปเอื้อผลประโยชน์กับกลุ่มพวกพ้อง

8. ปัจจุบันปล่อยให้สื่อบริหารประเทศแทนที่จะรับฟังและพิเคราะห์ข่าว ดังนั้นบางเรื่องอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการทำงานส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผิดๆ จึงไม่อยากเข้ามีส่วนร่วม

9. ผู้ที่เป็นตัวแทนหมู่บ้านหรือที่ถูกคัดเลือกหรือถูกเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ประชาชนชาวบ้านต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต้องศึกษาข้อมูลเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องปรับรูปแบบและยุทธวิธีในการสร้างการมีส่วนร่วม และต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยต้องมีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธีซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนการรับฟังความคิดเห็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย จากหลักการและความจำเป็นดังกล่าวทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมามีการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหรือที่เรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” ในส่วนภาคราชการการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขและเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชนเพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด ซึ่งในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงลดความขัดแย้งและต่อต้านทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชนร่วมคิดร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการและภาคประชาชนต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยศักยภาพองค์การกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล (X_1) ปัจจัยด้านชุมชน (X_2) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์การ (X_4) และ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วน

ท้องถิ่น (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ มีการเชิญชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม มีการจัดทำประชาพิจารณ์ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ มีข้อต่างที่สำคัญคือกลุ่มประชาชนมี 2 เสียงซึ่งเสียงที่ยอมรับการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเหตุให้ตัดสินใจเข้าไปร่วมสนับสนุนการทำงานด้วย ส่วนกลุ่มประชาชนที่ไม่พึงพอใจต่อการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานไม่โปร่งใสขาดหลักธรรมาภิบาล มีการเมืองท้องถิ่นแทรกแซง ไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังการทำงานยังเป็นระบบราชการแบบเดิม ส่วนข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเหตุผลก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมขององค์การด้วย เช่นบริหารแบบประชาชนต้องมาก่อนโดยไม่ได้นิ่งถึงหลักการเหตุผลใช้หลักประชานิยมดำเนินการไปก่อนแก้ไขปัญหาภายหลัง ดังนั้นความโปร่งใสขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ความรับผิดชอบกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง การดูแลเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขของประชาชน จึงเป็นสาเหตุสำคัญหรือมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการสนับสนุนการทำงาน of ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธนุศรีไสย์ และคณะ(2544) และนวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2546) ความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยสร้างความไว้วางใจความพึงพอใจและความน่าเชื่อถือต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีบทบาทหรือร่วมกิจกรรมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยพัฒนาชุมชนตนเองมากขึ้นซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (ดำรง วัฒนา และคณะ, 2547)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ถูกเลือก คือ ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X_3) และปัจจัยด้านศักยภาพองค์กร (X_4) ทั้งนี้เป็นเพราะการสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญของการบริหารงานเป็นทั้งปัจจัย และทรัพยากรที่จะใช้ในการบริหารองค์การถ้าหากไม่มีการสื่อสารก็ไม่สามารถที่จะบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารจึงเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อองค์การในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์การดำเนินต่อไป การสื่อสารทำให้เกิดความหมาย ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้ และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์การ

นอกจากนั้นการสื่อสารยังนำไปใช้ในกิจกรรมขององค์การหลายอย่าง เช่น การตัดสินใจ การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความเจริญและพัฒนาองค์การ การควบคุมและประสานงาน ลักษณะของการสื่อสารในองค์การอาจพิจารณาในฐานที่เป็นระบบรวม คือการใช้การสื่อสารติดตามรายงานและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์การ รวมทั้งการประสานงานกับองค์การอื่นๆ ในฐานที่เป็นระบบย่อย การสื่อสารเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ในองค์การ การสร้างบรรยากาศการทำงาน การควบคุมสั่งงาน และการสร้างความพึงพอใจ นอกจากนี้การสื่อสารยังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการสื่อสารเรื่องต่างๆ เช่น การร่วมประชุม การเขียนคู่มือ การร่างจดหมาย การทำสัญญาการพูดคุยในกลุ่มคนที่ทำงานด้วยกัน และการโต้แย้งรวมถึงการหาข้อยุติในเรื่องต่างๆ ในขณะเดียวกันจากผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล (X_1) และปัจจัยด้านชุมชน (X_2) ไม่ได้ถูกคัดเลือกเป็นตัวแปรพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนไม่เข้าร่วมในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สาเหตุสำคัญในลำดับแรก คือ ไม่มีเวลา ขาดโอกาส ประกอบอาชีพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเล่นพรรคเล่นพวก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใสทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ให้ความสำคัญในปัจจัยค่าใช้จ่าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์มีผู้บอกว่ายินดีเสียสละค่าใช้จ่าย แม้ว่าฐานะไม่ดี ยากจนก็พอเสียสละเวลา หรือเงินทางและให้ความช่วยเหลือได้หาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทำงานตามกฎระเบียบและโปร่งใส ซึ่งแตกต่างจากข้าราชการการเมืองที่ให้ความสำคัญในเรื่องค่าใช้จ่าย หรือเรื่องการเงินในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมเพราะการไปทำหน้าที่ของคณะชุดผู้บริหารหรือสมาชิกต้องเสียสละเงินทอง เริ่มตั้งแต่การสมัครเข้ามา การเข้าไปทำงาน การลงพื้นที่ เป็นต้น จะต้องใช้รายได้ส่วนตัวช่วยเหลือกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ ของชุมชนหมู่บ้าน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่คนมีความรู้มีทรัพยากรปัญหาแต่ขาดทุนทรัพย์จึงไม่ได้มีโอกาสเข้าไปช่วยเหลือสังคมเพราะข้อจำกัดที่สำคัญคือเงิน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุนการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นข้อจำกัดอยู่ที่ปัจจัยด้านบุคคล เช่น การศึกษา ความรู้ ทักษะประสบการณ์ ความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ เป็นหน้าที่ของรัฐ ปัญหาเรื่องความไม่พร้อมของประชาชนในเรื่องของการไม่มีเวลา เรื่องของการเงิน เศรษฐกิจ การขาดโอกาส การประกอบอาชีพ ขาดจิตสาธารณะ ส่วนปัจจัยด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปัญหาสำคัญคือระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใสทุจริตคอร์รัปชัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเล่นพรรคเล่นพวก ความห่างเหินของเจ้าหน้าที่รัฐสอดคล้องกับสถาบันดำรงราชานุภาพ (2546: 42) คือ

ประชาชนขาดความตระหนักในสิทธิบทบาทหน้าที่และจิตสำนึก ระบบราชการไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ส่วน จันทนา สุทธิจารีย์ (2544) มองว่าปัญหาเกิดจากการเพิกเฉยพฤติกรรมของบุคลากรรัฐ ในขณะที่คะเนียง ศรีบัวเอี้ยว และคณะ (2545) เห็นว่าเป็นปัญหาของการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการงาน และหรือ กลยุทธ์ของการมีส่วนร่วมปัญหาการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ นอกจากนี้ ชาดิชา ย เชียงใหม่ (2533) ยังได้เสนอปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดการมีส่วนร่วม คือการขาดคุณค่าและจิตสำนึกของประชาชน ปัจจัยด้านชุมชนไม่เอื้อต่อการรวมตัว และการมีส่วนร่วม การขาดระบบการจัดการการมีส่วนร่วม การออกกฎหมายระเบียบเพื่อกำหนดช่องทางและกลไกที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงถือได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัญหาอุปสรรคของตัวบุคคล องค์การภาครัฐปัญหาอุปสรรคของภาครัฐกับประชาชนและองค์การท้องถิ่นกับประชาชนที่ยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยเฉพาะ กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรส่งเสริมหรือหนุนเสริมอย่างต่อเนื่อง การสร้างการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชน ต้องสร้างความตระหนักและจิตสำนึกพื้นฐานด้านการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง สำคัญในการสร้างความตระหนัก ได้แก่ สิทธิหน้าที่ บทบาทอำนาจหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายการมีส่วนร่วมในบทบาทของพลเมืองของประเทศ

1.2 กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงที่เกี่ยวข้องต้องเสริมสร้างส่งเสริมศักยภาพท้องถิ่นและความเข้มแข็งให้กับชุมชนและองค์กรประชาชน โดยทุกภาคส่วนต้องบูรณาการวางแผนและทำร่วมกันและส่งเสริมควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้การดำเนินงานไม่กระเทือนต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

1.3 กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศาสนาและวัฒนธรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายความร่วมมือในการสร้างเสริมวิถีภาวะทางการเมืองและการบริหาร ให้กับข้าราชการการเมืองผู้บริหารท้องถิ่นและข้าราชการส่วนท้องถิ่น นอกจากพื้นฐานความรู้แล้วต้องมุ่งเน้นสร้างคุณธรรมศีลธรรมจริยธรรมทางการเมือง

1.4 กระทรวงมหาดไทยควรจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ใส่สะอาดโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการกำหนดแผนการพัฒนาดคน พัฒนาการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนตลอดทั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยควรมีคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนได้ร่วมเป็นคณะทำงาน ของศูนย์ปฏิบัติการใส่สะอาด

1.5 กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ นิติกรปฏิบัติงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการใช้กฎหมายระเบียบข้อบังคับให้มี ความถูกต้องชัดเจนสู่การปฏิบัติได้จริง

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

จากข้อค้นพบในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการ ดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สาเหตุปัญหาที่ ประชาชนตัดสินใจไม่เข้าร่วมงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพราะการศึกษาน้อย ขาดความรู้ทักษะประสบการณ์ กลัวโดนดูถูกคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ไม่มีเวลา ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ ชุมชนขาดความสามัคคีมีความขัดแย้งกัน ความไม่โปร่งใส และความไม่เป็นธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงขอเสนอแนะเชิงด้าน ปฏิบัติการดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาค ส่วน หรือองค์กรภาคประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ สาธารณะต่างๆ ภายใต้กรอบกฎหมายโดยควรเริ่มตั้งแต่ร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา วางแผน ดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานทั้งนี้เพื่อความ โปร่งใสและประโยชน์ของคนในพื้นที่

2.1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวทางปฏิบัติในการออก กฎระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการบริหารงานในการเปิด โอกาสให้ประชาชนหลากหลายอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนวทางพัฒนา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 พัฒนาดคนและพัฒนางานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้เสนอ โครงการหรือผู้จัดกิจกรรมเล็กๆ มาเป็นผู้รับฟังโดยให้ประชาชนเป็นผู้เสนอโครงการโดย เริ่มจากกิจกรรมเล็กๆ ก่อน เช่น โครงการกีฬาหมู่บ้าน การเสวนาประชาชน ทำให้ประชาชน กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมตามธรรมชาติ

2.2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานเกี่ยวข้องควรเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การวางแผนพัฒนาชุมชน การจัดทำข้อบัญญัติ การประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นต้น

2.3 การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่งานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงาน ข้อมูลข่าวสารทางราชการ การปิดประกาศข่าวสารต่างๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงประชาชนและอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

2.3.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ของประชาชนพลเมือง การร่วมเข้าชื่อเสนอข้อบังคับ การคัดค้านข้อบังคับตำบลที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน การตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งผลดีผลเสียในการเข้าร่วม

3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอื่นๆ รวมถึงเมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมดำเนินการนโยบายสาธารณะหรือบริการสาธารณะด้านอื่นๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ควรมีการทำศึกษาวิจัยสาเหตุปัญหาต่างๆ ในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหายุทธศาสตร์กลยุทธ์แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดจากฐานรากของชุมชน

3.4 ควรศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเทียบกับการมีส่วนร่วมกับองค์กรอื่น

3.5 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมที่ช่วยสร้างให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนเข้มแข็ง